

HANNIE SCHAFT

Gedragsprotocol Hannie Schaft

Inleiding

Binnen dit gedragsprotocol besteden wij aandacht aan gedrag binnen de school, het gaat hierbij om gewenst en ongewenst gedrag. Het uitgangspunt van de school is om gewenst gedrag te stimuleren en te belonen. Daarnaast om preventief te werken aan positief gedrag binnen de groep en de school.

Binnen dit gedragsprotocol zijn tevens het (anti) pestbeleid en het protocol voor grensoverschrijdend gedrag opgenomen.

Pesten is zeer ongewenst gedrag, wat op elke school voorkomt. Het is een probleem wat wij als school onder ogen zien en samen met ouders en leerlingen aanpakken. Er zijn verschillende vormen van pesten, die wij (h)erkennen en binnen dit protocol beschrijven.

Tot slot beschrijven wij, in dat gedragsprotocol, wat wij verstaan onder grensoverschrijdend gedrag en welke stappen wij daarin volgen.

HANNIE SCHAFT

Hoe werken wij aan een positief pedagogisch klimaat

Met een goed pedagogisch klimaat bereik je dat leerlingen zich veilig voelen, gezien en gehoord worden. Ze worden geaccepteerd zoals ze zijn. Een fijne, voorspelbare en positieve sfeer zorgt ervoor dat leerlingen (en ouders) graag naar school komen. Dit geeft een goede, ontspannen startsituatie om te leren. Aandacht en concentratie zijn daarnaast belangrijk om tot leren te komen. Als het lawaaiig of onrustig is, moeten leerlingen zich meer inspannen om zich te kunnen concentreren of lukt het ze niet om zich te concentreren (onderwijsinspectie 2022). School werkt aan dit positieve klimaat door de inzet van een brede methode voor het sociaal- emotioneel leren (SEL); Kwink. Deze methode heeft ook aandacht voor burgerschap en mediawijsheid. Kwink gaat uit van de laatste wetenschappelijke inzichten op het gebied van SEL. Kwink is gericht op preventie en werkt vanuit de kracht van een veilige groep. Met behulp van de methode worden de SEL competenties systematisch aangeleerd. Het gaat hierbij om levensvaardigheden zoals: besef van jezelf, besef van een ander, keuzes kunnen maken, zelfmanagement en relaties kunnen hanteren.

Kwink voorkomt verstorend gedrag en pesten, kent een groepsbrede preventieve aanpak, zorgt voor een sociaal veilige groep, verhoogt de leeropbrengsten en Kwink is erkend als goed onderbouwd door de onafhankelijke Erkenningscommissie interventies.

Naast deze preventieve methode scoren en volgen de leerkrachten de leerlingen via Looqin (groep 1,2 en 3) op welbevinden en betrokkenheid. Of via SCOL (sociale competentie observatielijst). De scores die uit deze observatielijst komen, vormen naast het reguliere aanbod, de speerpunten binnen de groep. De SCOL-observatielijst heeft de volgende categorieën:

- Ervaringen delen
- Aardig doen
- Samen spelen en werken
- Een taak uitvoeren
- Jezelf presenteren
- Opkomen voor jezelf
- Omgaan met ruzie

Naast dat de leerkracht de lijst invult, vullen de leerlingen van de groep 6-7-8 deze lijst over zichzelf in. De resultaten die hieruit komen worden meegenomen in het groepsaanbod of afgestemd op de individuele leerling.

HANNIE SCHAFT

Pesten en aanpak

Pesten is een groot probleem. **1 op de 6 kinderen op de basisschool** zijn slachtoffer van pestgedrag. Pestgedrag is schadelijk zowel voor slachtoffer als pester. De omvang en zwaarte van het probleem kan leiden tot een aanpak. Bij een aanpak wordt samen gewerkt door alle opvoeders en in het bijzonder door de ouders en de leerkrachten. De school wil daarom een beleid ontwikkelen, dat het pestprobleem een halt toeroept, en wel op zo'n manier dat alle geledingen op één lijn komen en elkaar steunen. Samenwerking is van doorslaggevende betekenis voor een succesvolle aanpak.

WAT IS PESTEN?

Pesten is niet eenvoudig te onderscheiden van een gewone ruzie of onschuldig plagen. Als beide partijen even sterk zijn en als er geen intentie is om de ander te beschadigen wordt dit gezien als plagen. Een conflict tussen partijen over een bepaalde zaak noemen we ruzie. Als een ruzie uitgepraat is kunnen de voormalige ruziemakers vaak weer samen door één deur. Door bovengenoemde voorbeelden zal de sociale weerbaarheid van een kind vergroot worden. Bij pesten is er meer aan de hand. Er is een duidelijke slachtofferrol en een daderrol. Het gaat bij pesten om een combinatie van:

- Machtverschil: de gepeste is jonger, kleiner, minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid.
- Schade: er ontstaat lichamelijke, materiële en/of geestelijke schade.
- Langdurig: het pesten houdt niet na één keer op, maar gaat lange tijd door.
- Herhaald: het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt heeft/ hebben.
- Opzet: de pester weet meestal heel goed dat het om pesten gaat, maar gaat er (zoveel mogelijk buiten het zicht van de leraren en de leiding) bewust mee door.

Gepest worden is zeer slecht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en kan leiden tot trauma's. Pesten zorgt ervoor dat de kans 400% groter is om terecht te komen in de criminaliteit. Bij ernstige en langdurige gevallen van pesten is er in feite sprake van 'herhaald geweld'.

Wat zijn verschillende vormen van pesten?

Pesten heeft niet alleen duidelijke kenmerken, maar ook verschillende vormen;

- Fysiek geweld; schoppen, slaan, spugen, duwen, trekken, laten struikelen, krabben, bijten, haren trekken.
- Verbaal geweld; schelden, dreigen, bijnamen geven, belachelijk maken, vernederen, chanteren, roddelen.
- Intimidatie; stalken, opwachten, de weg versperren, dwingen om bezit af te geven, dwingen tot het verrichten van handelingen, kleineren, alle inbreng als waardeloos bestempelen.
- Isolatie; uitsluiten, doodzwijgen, negeren
- Stelen of vernielen van spullen; afpakken of beschadigen van spullen • Soms zelf aanzetten tot zelfdoding!
- Cyberpesten; in verschillende vormen

Wat is cyberpesten?

Digitaal pesten is ook een vorm van pesten. Cyberpesten gebeurt vaak buiten de school. Het ruziën en pesten gaat op school soms door. Het pesten heeft effect op het schoolklimaat en op de (individuele) leerresultaten. Het is een groeiend probleem! Er zijn verschillende vormen van cyberpesten:

HANNIE SCHAFT

- (anonieme) berichten versturen; via msn/sms/app (schelden, roddelen, bedreigen)
- foto's op internet plaatsen; van mobieltjes en webcam
- privégegevens op een site plaatsen; wachtwoorden stelen en misbruiken,
- haatprofielen aanmaken
- virussen sturen
- happy slapping
- versturen van een e-mail bom.

Schrikbarend is te weten dat 20% van de leerlingen te maken heeft met cyberpesten. Niet al deze vormen zijn te vinden binnen onze basisschool, maar toch is het van belang te weten waarin cyberpesten kan ontaarden.

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten, het is daarom belangrijk dat de gevaren, die internet en sociale media met zich mee kunnen brengen, besproken worden met de kinderen.

[Meer specifieke informatie over pestgedrag](#)

Het groepsproces

Pesten kan alleen begrepen worden als groepsproces. Bij pesten zien we verschillende rollen. De bekendste rollen zijn die van pester en slachtoffer. Minder bekend zijn de rollen die de omstanders innemen. Deze omstanders hebben vaak zonder dat zij het zich bewust zijn, heel veel invloed op het pesten. De groep betrokkenen bestaat uit:

- De gepeste; slachtoffer.
- De pester; neemt het initiatief, wisselt wel eens van rol met meeloper.
- De meelopers; doen mee met het pesten en zitten vaak in dezelfde populaire groep als de pester.
- De zwijgers; door te zwijgen stem je toe dat er gepest wordt en tolereer je pestgedrag.
- De helpers; deze verdedigen de slachtoffers, hun gedrag is er op gericht om relaties goed te houden. Ze hebben veel inlevingsvermogen en vinden de pester affectie belangrijker dan status

Signalen die kunnen duiden op pesten.

Slachtoffers van pesten zijn vaak een beetje anders dan de anderen. Een handicap, stotteren, moeilijk leren maar ook schuw zijn, angstige kinderen of kinderen die passief reageren zijn veel voorkomende slachtoffers van pestgedrag. Maar ook een driftig kind kan uitgroeien tot dader/slachtoffer of kinderen die zelf slachtoffer zijn (geweest) van pestgedrag. Slachtoffers zijn meestal noch populair, noch geliefd. Mogelijke signalen van pesten:

- vaak alleen staan in de pauze
- tijdens de pauze bij de pleinwacht gaan staan
- een spel is "toevallig" steeds net begonnen als hij/ zij erbij komt
- vaak alleen met jongere kinderen spelen
- niet naar buiten willen op school
- zuchten, piepen en steunen van andere kinderen, als het betreffende kind een idee oppert, dat wel geaccepteerd zou worden indien een ander kind dat idee aangedragen zou hebben
- indien andere kinderen alles maar stom vinden van het betreffende kind, over hem of haar roddelen, negatief reageren om zijn of haar fouten
- het kind niet meer naar school wil, of geeft aan zich ziek te voelen

HANNIE SCHAFT

- het kind prikkelbaar is
- zich opsluit in huis
- nooit uitgenodigd wordt op partijtjes van klasgenoten
- treuzelen met naar huis gaan
- zelf een blessures scheppen om niet naar school te hoeven
- niet willen/kunnen slapen, bedplassen, nachtmerries of onrustig slapen
- dalende resultaten op school
- bepaalde kleding niet meer willen dragen
- verjaardag niet meer willen vieren
- regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuis komen

Indien er sprake is van één of meer signalen *kan* het kind gepest worden. Het is belangrijk er dan achter te komen of de vermoedens kloppen, of dat er iets anders aan de hand is. Ook bij ontkenning is het goed om tegen het kind te zeggen, dat hij of zij altijd welkom is, indien er problemen zijn. **65% van de kinderen vertelt het niet thuis.**

Pesters zijn meestal gewoon gezonde kinderen, zij willen graag wat elk kind wil; een hoge sociale status en geliefd zijn. Het pestgedrag is een manier om die status te bereiken. Deze status vinden zij belangrijker dan affectie. Pesters zijn vaak populair, maar niet altijd geliefd. De pester heeft vaak een bovengemiddeld begrip van wat mensen denken of voelen en weet goed waar de zwakke plekken van kinderen liggen. Hij of zij heeft een geweten en kent het gevoel van goed en kwaad, maar overtuigt zich ervan dat pestgedrag gerechtvaardigd is. Pesters leggen vaak de verantwoordelijkheid bij een ander, bagatelliseren of schieten snel in de verdediging.

Mogelijke (dieper liggende) oorzaken van pestgedrag:

- Een problematische thuissituatie
- Gevoelde anonimiteit; voelt zich verloren
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas
- Een niet-democratisch leefmilieu binnen de school of thuis; autoritair leiderschap
- Een gevoel van incompetentie; slechte resultaten of een laag niveau
- Een zwak gevoel voor autonomie; onzelfstandig of onverantwoordelijk

School hanteert het volgende stappenplan met betrekking tot pesten:

Stap 1:

Probeer er eerst samen uit te komen. Ga met de degene die pest in gesprek, hoe moeilijk dat ook is.

Stap 2:

Op het moment dat de leerlingen er niet uitkomen, wordt de leerkracht of vertrouwenspersoon van school erbij gevraagd.

Stap 3:

De leerkracht gaat in overleg met de leerlingen. Dit doet de leerkracht op een rustige plek buiten de groep. Hierbij probeert de leerkracht achter de oorzaken van de pesterijen te komen met de betrokken leerlingen. De leerkracht maakt afspraken welke worden vastgelegd. De kinderen

HANNIE SCHAFT

accepteren de afspraken; deze worden bevestigd door de leerlingen. We gaan hierbij uit van **gewenst** gedrag.

Stap 4:

Bij herhaaldelijk ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een gesprek. De leerkracht informeert en/of betreft de intern begeleider bij dit gesprek. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste leerling, maar begeleidt degene die pest. De leerkracht gaat in overleg met de ouders van de degene die pest om het gedrag bespreekbaar te maken. Er worden met ouders en leerling(en) afspraken gemaakt over het **gewenste gedrag** binnen de groep en school.

Naast het reguliere aanbod rondom pesten, zal de leerkracht extra aandacht besteden aan pestgedrag en de gevolgen hiervan, binnen de groep.

Stap 5:

Bij herhaaldelijk ruzie en pestgedrag zal naast de leerkracht, de intern begeleider en directie worden ingeschakeld wat betreft de vervolgstappen.

Bij aanhoudend pestgedrag schakelt school deskundige hulp in zoals Schoolmaatschappelijk werk, Jeugdzorg, etc.

Grensoverschrijdend gedrag

We zorgen binnen onze school voor een veilig en positief leer- en leefklimaat. Samen met de kinderen maken we regels en afspraken om dit te waarborgen. Deze afspraken en de manier waarop we met elkaar omgaan bespreken we regelmatig in de klas. We gebruiken hierbij onze SEL methode Kwink als uitgangspunt voor onze aanpak en ons handelen. Wij gaan daarbij uit van het benoemen van het **gewenste gedrag**.

In een aantal gevallen benoemen we ook duidelijk welk gedrag we niet willen zien. Zeker als het gaat om grensoverschrijdend gedrag. Grensoverschrijdend gedrag past niet binnen een positief leer- en leefklimaat. We tolereren geen:

- Verbale en niet-verbale intimidatie
- Racistische en discriminerende uitingen
- Fysiek of verbaal geweld
- Wapens en nep-wapens
- Ontvreemding van spullen van een ander
- Ernstige verstoring van de rust binnen school (schreeuwen, rennen/duwen, etc.)
- Vernielingen
- Brutaal gedrag en weigering te luisteren naar aansturing